

DE SPORTCLUB: NIET ALLEEN VOOR MAAR OOK VAN DE JEUGD

Mogelijkheden en tips om de jeugd actiever bij de sportclub te betrekken

INHOUD

- 1. Het wat en waarom van jeugdparticipatie in de sportvereniging**
 - ☞ Jeugdparticipatie: waar hebben we het over?
 - ☞ Jeugd betrekken bij de sportclub: waarom zou je?
 - ☞ Jeugdparticipatie: luchtfietserij?
 - ☞ Deze brochure: voor wie en waarover?

- 2. Jeugdleden laten meedenken en meebeslissen over zaken die hen aangaan**
 - ☺ Concrete mogelijkheden
 - 👉 Tips en aandachtspunten
 - i Meer informatie?

- 3. Jeugdleden inschakelen bij verenigingstaken**
 - ☺ Concrete mogelijkheden
 - 👉 Tips en aandachtspunten
 - i Meer informatie?

- 4. Jeugdleden vragen voor commissiewerk**
 - ☺ Concrete mogelijkheden
 - 👉 Tips en aandachtspunten
 - i Meer informatie?

- 5. Aan de slag!**

1. HET WAT EN WAAROM VAN JEUGDPARTICIPATIE IN DE SPORTVERENIGING

☛ Jeugdparticipatie: waar hebben we het over?

Er zijn veel sportverenigingen die van alles regelen en organiseren voor hun jeugdleden: wekelijkse trainingen en wedstrijden, toernooien, feestavonden en ga zo maar door. Daar tegenover staan sportclubs die niet van alles *voor*, maar ook *met* de jeugd organiseren. Hier denkt en beslist de jeugd mee. Hier zijn jongeren actief in de jeugdcommissie, als (assistent-)trainer, als jeugdscheidsrechter, of als (mede) organisator van toernooien en nevenactiviteiten. Hier is de sportvereniging niet alleen *voor* maar ook *van* de jeugd.

We spreken hier wel van jeugdparticipatie in de sportvereniging, dat zoiets betekent als: *het actief betrekken van jeugdleden bij het reilen en zeilen van hun eigen sportclub*. Vooral voor jongeren vanaf een jaar of 14 is dat van groot belang. Maar eigenlijk kun je niet vroeg genoeg beginnen met het betrekken van jeugdleden. Want of je nou 10 of 18 jaar bent, het is belangrijk dat er naar je geluisterd wordt en dat je invloed hebt op je club.

☛ Jeugd betrekken bij de sportclub: waarom zou je?

Jeugdparticipatie gaat niet vanzelf. Het kost tijd en moeite. Zo is er iemand nodig die het voortouw neemt. En mensen om de jonge vrijwilligers te ondersteunen. Alsof sportverenigingen niet nog meer te doen hebben...

Maar jeugdparticipatie is een investering die zichzelf terugverdient. Met een beetje goede wil en soms simpele ingrepen valt vaak al een hoop te bereiken. Enthousiaste jeugdleden bijvoorbeeld, die binding voelen met hun club. Bovendien kunnen jongeren klussen uit handen nemen, nu en in de toekomst.

Knelpunten binnen sportverenigingen	Jeugdparticipatie als antwoord, want...
Veel uitvallers onder de jeugd vanaf 13/14 jaar	Jongeren weten wat jongeren willen
Sport- en nevenactiviteiten worden slecht bezocht	
Tekort aan vrijwilligers (korte termijn)	Jongeren vormen nieuw vrijwilligerspotentieel
Opvolging van huidige vrijwilligers (lange termijn)	Jong geleerd is oud gedaan
(Het vrijwilligersbestand van) de vereniging vergrijsd	Jongeren zijn nog onbevangen en hebben vaak frisse ideeën

Jeugdleden betrekken bij de sportvereniging: het is eigenlijk niet meer dan logisch. Want jongeren zijn net als 'gewone' mensen: ze hebben hun eigen ideeën en inzichten, hun eigen wensen en behoeften. Net zo goed vormen zij leden van de vereniging, die er recht op hebben serieus genomen te worden...

☛ Jeugdparticipatie: luchtfietserij?

"De jeugd van tegenwoordig doet niets voor niets. Jongeren zijn dus ook niet bereid de handen uit de mouwen te steken voor hun sportvereniging", zo wordt nogal eens verondersteld door clubbestuurders. Jeugdparticipatie doen zij dan ook af als luchtfietserij.

Onterecht, zo blijkt uit een enquête van onderzoeksbureau NIPO. Een ruime meerderheid lijkt het juist leuk om zich in te zetten voor hun club. Op de vraag waarom ze dat dan niet doen, antwoordt het gros van de jongeren: *Hoe pak je zoiets aan?* en vooral *"De club heeft het me nooit gevraagd"*. Jeugdleden zijn dus best te porren voor verenigingstaken. Maar ze hebben wel een duwtje in de rug nodig.

☛ Deze brochure: voor wie en waarover?

Vandaar dus deze brochure.

Een brochure die bedoeld is voor mensen binnen de vereniging die zich bezighouden met de jeugd. Denk aan de jeugdcoördinator, de jeugdcommissie en jeugdtrainers.

Een brochure met een hoofdstuk over drie hoofdthema's:

- het laten meedenken en meebeslissen van jeugdleden (8-18 jaar) over zaken die hen aangaan;
- het inschakelen van jongeren bij verenigingstaken;
- het opnemen van jongeren in verenigingscommissies.

Een brochure die voor elk van deze drie thema's:

- ☺ concrete ideeën en mogelijkheden aanreikt;
- 👉 praktische tips en aandachtspunten geeft;
- i vertelt waar u meer informatie kunt vinden.

EEN BROCHURE DUS DIE KAN HELPEN OM JEUGDLEDEN ACTIEVER TE BETREKKEN BIJ HET REILEN EN ZEILEN VAN HUN SPORTVERENIGING!

2. JEUGDLEDEN LATEN MEEDENKEN EN MEEBESLISSEN OVER ZAKEN DIE HEN AANGAAN

Jeugdparticipatie betekent in de eerste plaats: rekening houden met de jongeren in de vereniging. Met hun wensen en behoeften, met hun ideeën en opvattingen. Dat kan alleen door de jeugdleden – van pakweg 12 tot 18 – zelf aan het woord te laten. Door ze te laten meedenken en meebeslissen. Door *met* hen in plaats van *over* hen te praten.

Op die manier raakt de jeugd meer betrokken bij de club. Dat kan ertoe leiden dat nevenactiviteiten en trainingen beter en met meer plezier worden bezocht. Dat het clubhuis (ook) een ontmoetingsplaats voor de jeugd wordt en dat jongeren de vereniging minder snel de rug toekeren. Want wie weet beter wat de jeugd wil dan de jeugd zelf?

Concrete mogelijkheden

- ☺ Schiet jongeren regelmatig aan om te vragen wat zij van de club vinden en wat volgens hen beter kan;
- ☺ Een enquête onder jeugdleden om achter hun mening, wensen en ideeën te komen wat betreft nevenactiviteiten, trainingen, wedstrijden, teamindelingen, het clubhuis, etc.
- ☺ Een jeugd-ideeënbus voor in het clubhuis.
- ☺ Houd een intake-gesprek met nieuwe jeugdleden om wensen en verwachtingen uit te wisselen.
- ☺ Vraag jeugdleden die stoppen naar de reden van hun vertrek; dat levert belangrijke informatie op!
- ☺ Voor in het clubblad: een rubriek 'Jongeren interviewen jongeren' (jeugdleden bevragen andere jeugdleden over hun ervaringen binnen de vereniging).
- ☺ Geef een groepje jongeren budget om zelf een jeugdhoek in het clubhuis in te richten.
- ☺ Een speciaal jeugd tarief voor consumpties.
- ☺ Laat jongeren op gezette tijden (bijv. op trainingsavonden) hun eigen muziek in het clubhuis draaien.
- ☺ Een ledenvergadering speciaal voor de jeugd (AJLV), waar jeugdleden kunnen meebeslissen over zaken die hen aangaan.

Tips en aandachtspunten

- ☞ Luister niet alleen naar de wensen en ideeën van jongeren, maar doe er ook wat mee.
- ☞ Betrek jeugdleden zelf bij het uitwerken van hun plannen.
- ☞ Laat jongeren vlot weten wat er met hun ideeën gebeurt.
- ☞ Het werkt heel motiverend voor jongeren wanneer ze zien dat ze daadwerkelijk invloed hebben.
- ☞ Sta open voor nieuwe ideeën, maar wees wel duidelijk en realistisch; wek geen valse verwachtingen.
- ☞ Jeugdparticipatie vraagt om cultuurverandering; niet iedereen in de vereniging zal positief reageren.
- ☞ In gesprekken met jongeren: wees concreet en 'to the point'. Stel vooral 'open' vragen. Dus niet: *Heb je het naar je zin bij de club?* Beter is: *Wat vind je leuk aan de trainingen? En wat niet zo leuk?*
- ☞ Vraag door om achter hun werkelijke mening te komen: *Waarom vind je dat? Hoe bedoel je dat?*
- ☞ Wees erop voorbereid dat jongeren soms spontaan en impulsief kunnen reageren.

Meer informatie?

- i Zowel bij de provinciale sportraden als bij de sportorganisaties IOS, NCS, NKS en NCSU kunnen sportverenigingen terecht voor ondersteuning, ook op het gebied van jeugdsport. Desgewenst kan uw club advies op maat krijgen van een J-consulent of deelnemen aan een cursus jeugdsportcoördinatie.
- i Veel nuttige en praktische informatie is te vinden in de uitgave 'Jeugdsport, een verhaal apart; een werkboek voor de sportvereniging' (Buisman en Middelkamp, 2001). Dit boek is verkrijgbaar bij Uitgeverij Elsevier
- i www.whoznex.nl

provinciale sportraden	☎	provinciale sportraden	☎
Steunfunctie Sport Flevoland	0320 – 251113	Sportservice Noord-Holland	023 – 5319475
Provinciale Groninger Sportraad	0598 - 323200	Provinc. Sportraad Zuid-Holland	0174 - 244940
Sport Friesland	058 – 2674755	St. Zeeuwse Sportraad	0118- 640700
Sport Drenthe	0528 – 233775	Sportservice N-Brabant	013- 5349027
Sportraad Overijssel	038 – 4577777	St. Symbiose, Unit Sport	046 – 4208000
Gelderse Sport Federatie	026 – 4834530	Sportservice Midden-Nederland	030 – 2322927

landelijke sportondersteuners	☎	✉	www
Interprovinciale Organisatie Sport (IOS)	026-4834452	info@iossport.nl	www.iossport.nl
Nederlandse Christelijke Sport Unie (NCSU)	033-4618548	algemeen@nscu.nl	www.ncsu.nl
Nederlandse Culturele Sportbond (NCS)	020-6363061	ncs@sport4all.nl	www.sport4all.nl
Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS)	073-6131376	info@nks.nl	www.nks.nl

3. JEUGDLEDEN INSCHAKELEN BIJ VERENIGINGSTAKEN

De meeste sportverenigingen zijn leden-voor-ledenorganisaties: elk lid moet een steentje bijdragen om de club draaiende te houden. Het is goed om jeugdleden hier al vroeg vertrouwd mee te maken. Eerst door hen te laten helpen met eenvoudige verenigingstaken, zoals het klaarzetten van materiaal en het opruimen van de eigen kleedkamer. Later, als ze wat ouder zijn, kan hun steeds meer verantwoordelijkheid worden gegeven. Vanaf een jaar of 14 kunnen ze wedstrijdjes gaan fluiten, trainingen geven of toernooien organiseren. En misschien is er ook wel een wiskid te vinden die de verenigingswebsite wil opzetten of onderhouden. Voor elk wat wils.

Want het mes snijdt aan twee kanten. Voor jongeren is het helpen bij verenigingstaken een goede leerervaring, waar ze bovendien veel lol aan beleven. En ook de vereniging is gebaat bij enthousiaste en actieve jeugdleden. Vele handen maken immers licht werk.

Concrete mogelijkheden

- ☺ Schakel jeugdleden van jongs af aan in bij gangbare verenigingstaken: materiaal klaarzetten en opruimen, stukjes schrijven voor het clubblad, het clubblad rondbrengen, lootjes verkopen, etc.
- ☺ Laat jeugdleden (van 12-16 jaar) kennismaken met verschillende verenigingstaken. Laat ze bijv. eens proefdraaien als scheidsrechter of begeleider tijdens een pupillentoernooitje; of vraag ze om beurt een onderdeel van de eigen training voor te bereiden en te verzorgen; of een toernooitje te organiseren.
- ☺ Benader jeugdleden vanaf ± 14 jaar voor structurele taken: wedstrijdjes fluiten, training geven, feesten organiseren, een toernooi of spelletjesmiddag opzetten, een jeugdteam begeleiden, etc.
- ☺ Leg een kaartenbestand aan waarin per jeugdlid staat wat hij/zij voor de vereniging zou willen doen.
- ☺ Stel in dat elk verenigingslid (zowel jeugd als volwassenen) zich jaarlijks een minimaal aantal uur moet inzetten voor de vereniging.

Tips en aandachtspunten

⇒ Jongeren werven

- ☞ De ene jongere is de andere niet. Sluit aan bij interesses, capaciteiten en motieven.
- ☞ Benader jongeren persoonlijk; een algemene oproep in het clubblad werkt meestal niet.
- ☞ Wél leuk voor in het clubblad: een rubriek 'Ervaringen van jonge sportvrijwilligers'.
- ☞ Betrek reeds actieve jeugd bij het werven van nieuwe jeugd.
- ☞ Vraag jongeren bij voorkeur met zijn tweeën; dat is leuker en minder eng.
- ☞ Geef een heldere taakomschrijving, zodat ze weten waar ze aan beginnen.
- ☞ Maak duidelijk dat vrijwillig niet hetzelfde als vrijblijvend is.
- ☞ Laat jongeren de taken eerst een tijdje op proef proberen; dat maakt de drempel lager.
- ☞ Maak afspraken voor korte periodes; ze moeten niet het idee krijgen er eeuwig aan vast te zitten.

⇒ Begeleidig en scholing

- ☞ Zorg voor een duidelijk aanspreekpunt, waar de jonge vrijwilligers met vragen terecht kunnen.
- ☞ Zorg evt. voor een mentor; zo kan een ervaren trainer jeugdige trainers begeleiden en adviseren.
- ☞ Geef jongeren de ruimte om fouten te maken, daar leren ze van.
- ☞ Bied zo nodig interne scholing aan; bijv. een informatieavond voor jeugdige scheidsrechters.
- ☞ Geef jongeren die dat willen de kans om ook externe scholingen te volgen (bijv. bondstrainingen).

⇒ Waardering en beloning

- ☞ Beloon de jonge vrijwilligers zo nu en dan met een aardigheidje: bijv. een scheidsrechtersshirt voor jonge arbiters, kaartjes voor een sportwedstrijd, een etentje etc.
- ☞ Zorg voor een goede onkostenvergoeding.
- ☞ Beknibbel niet op consumpties voor de actieve jongeren.
- ☞ Voor in het clubblad: een rubriek 'de jeugdvrijwilliger van de week/maand'.
- ☞ Wijs jongeren op de mogelijkheid dat verenigingswerk soms studiepunten voor school kan opleveren (stage, schoolopdracht). Informeer hier ook naar bij scholen.

Meer informatie?

- i Voetballers van 14-18 jaar kunnen via de voetbalbond korte, praktijkgerichte cursussen pupillenscheidsrechter en –trainer volgen. Het accent in deze cursussen ligt op leren door doen.
- i Ook heeft de KNVB twee werkboekjes (een voor de speler en een voor de coach) uitgegeven, met tips om juniorenvoetballers te stimuleren in hun ontwikkeling tot 'complete voetballer'.
☎ KNVB: 0343-499211; www.knvb.nl
- i Bij de hockeybond is een lespakket (incl. diploma's) voor jonge hockeyscheidsrechters op te vragen.
☎ KNHB: 030-6566444; www.knhb.nl
- i De atletiekunie kent een zgn. jeugdjuryproject voor 14- tot 18-jarigen; een opleidingstraject met theorie- en praktijkbijeenkomsten in de eigen vereniging. Bel voor het informatiepakket:

☎ KNAU: 030-6087300; www.knau.nl

- i* Ook enkele andere sportbonden hebben een aanbod voor jongeren die verenigingstaken verrichten. Onder meer in het kader van het project Vrijwilligers In de Sport (VIS).
Voor adressen van sportbonden: www.sport.nl
- i* Meer weten over het versterken van het *leereffect* van vrijwilligerswerk? Bestel de brochure 'Een ervaring rijker, over het (h)erkennen van vaardigheden opgedaan in vrijwilligerswerk'.
☎ NIZW: 030-2306620; www.nizw.nl
- i* www.whoznex.nl

4. JEUGDLEDEN VRAGEN VOOR COMMISSIEWERK

De meeste sportverenigingen kennen tal van commissies, die van alles voor de jeugd organiseren of bedenken. De kantinecommissie zorgt voor de versiering en muzikale omlijsting tijdens feestavonden voor de jeugd. De clubbladredactie schrijft de stukjes voor de jeugdpagina's. En de jeugdcommissie bepaalt welke jeugdactiviteiten er dit jaar weer op het programma staan.

In diverse commissies worden, kortom, beslissingen genomen over zaken die jongeren aangaan. En dus ligt het voor de hand om jeugdleden niet alleen in te schakelen bij 'losse' vrijwilligerstaken (zie hoofdstuk 3), maar ook te vragen voor commissiewerk. Zeker de jeugdcommissie kan eigenlijk niet zonder de inbreng van enkele jongeren. Want wie spreken de taal van de jeugd? En wie weten wat er onder de jeugdleden leeft? Precies: jongeren zelf! Met hun enthousiasme en onbevangenheid vormen zij een welkome versterking van diverse verenigingscommissies.

Concrete mogelijkheden

- ☺ Neem jongeren op in de jeugdcommissie.
- ☺ Vraag ze ook voor andere verenigingscommissies, die veel voor de jeugd doen.
- ☺ Schakel jongeren in als commissieadviseur. Bijvoorbeeld tijdens een vergadering waarin wordt gebrainstormd over zaken die jeugdleden aangaan.
- ☺ Stel een jeugdraad in met eigen budget en verantwoordelijkheid.

Tips en aandachtspunten

- ⇒ *Welke jongeren zijn geschikt voor commissiewerk?*
 - ☞ Jongeren van 16 jaar en ouder (dit is een vuistregel, want interesses en capaciteiten zijn belangrijker dan leeftijd).*
 - ☞ Jongeren die al vaak op de vereniging te vinden zijn.
 - ☞ Jongeren die midden tussen hun leeftijdgenoten staan en dus goed weten wat er bij hen leeft.
- * Voor de jeugdraad en commissieadviseurs kan een lagere beginleeftijd worden aangehouden (vanaf ca. 12 jaar).
- ⇒ *Werving van jonge commissieleden*
 - ☞ Zorg voor een goed evenwicht tussen jong en oud binnen commissies.
 - ☞ Vraag jongeren persoonlijk.
 - ☞ Maak heldere afspraken, zodat ze weten waar ze aan beginnen.
 - ☞ Vraag jongeren met zijn tweeën; dat verlaagt de drempel.
 - ☞ Laat ze eerst een tijdje proefdraaien, zodat ze kunnen kijken of het commissiewerk wat voor ze is.
- ⇒ *Houding ten opzicht van jonge commissieleden*
 - ☞ Neem de mening en ideeën van jongeren serieus; benader ze als volwaardige commissieleden.
 - ☞ Vertrouw ze eigen taken en verantwoordelijkheden toe.
 - ☞ Zorg voor begeleiding en ondersteuning, zonder in de controlerol te schieten.
 - ☞ Geef jonge commissieleden de kans om scholingen te volgen.
 - ☞ In geval van een jeugdraad: spreek goed af hoe de jeugdcommissie (jc) en jeugdraad de taken verdelen; de jeugdraad kan fungeren als klankbord voor de jc en/of zelf activiteiten organiseren.

Meer informatie?

- i De NKS heeft een brochure voor jonge commissieleden ontwikkeld, met informatie en praktische tips over commissietaken, zoals vergaderen, notuleren, organiseren en het maken van het clubblad.
☎ NKS: 073-6131376; www.nks.nl
- i Ook organiseert de NKS jaarlijks een jeugdkaderweekend; een korte cursus, bedoeld voor jongeren (16-20 jaar), die zich willen bekwamen in de verschillende facetten van commissiewerk.
- i Jongeren van 15 tot 25 jaar kunnen ook deelnemen aan het START-weekend van de NCS. Start staat voor scholing, teamvorming, actie, recreatie en training. Jongeren leren hier de beginselen en vaardigheden die nodig zijn voor kaderwerk binnen de sportvereniging.
☎ NCS: 020-6363061; www.sport4all.nl
- i Voor jonge tennissers (17-22 jaar) zijn er de Tennis Totaal Activiteiten van de tennisbond. Hier leren zij toernooien organiseren, vergaderen, warming up leiden, etc.
☎ KNLTB: 035-6264100; www.knltb.nl
- i De hockeybond biedt jongeren van hockeyclubs een soortgelijke scholing aan: de Jeugdkaderweek. Presenteren, ledenwerving, vergaderen, organiseren, sponsoring en pr zijn hier de onderwerpen.
☎ KNHB: 030-6566444; www.knhb.nl
- i www.whoznex.nl

5. AAN DE SLAG!

Jeugdleden kunnen op vele verschillende manieren actiever bij hun sportclub worden betrokken. In deze brochure zijn daarvoor diverse ideeën aangereikt. Uiteraard kun je als vereniging niet alles tegelijk doen. Kies er daarom een paar punten uit en ga daarmee aan de slag. Samen met de jongeren uit de vereniging!

COLOFON

Uitgave

Stichting jeugd in Beweging, Arnhem
februari 2001

Tekst

Paul Duijvestijn

Voorbeelden

Wouter Wolters

Grafische vormgeving en productie

Fotografie

Druk